

De weg naar Kerstmis begon voor ons al toen het nog zomer was. Voor mij was het iets nieuws om in korte mouwen en transpirerend met kerstliederen bezig te zijn. Een beetje alsof je in de Kerstnacht al de paaseieren aan het beschilderen bent.

Het lied waar ik nu iets over wil schrijven is de **Cantique de Noël**, gecomponeerd door de Fransman Adolphe Charles Adam op een gedicht van zijn landgenoot Placide Cappeau (1808-1877)

In de top tien van muziek voor mannenkoren door uitgeverij Harmonia staat Cantique de Noël op de derde plaats, voor Domine, salvam fac, Reginam nostram en Ritter's Abschied! We zijn dus niet het enige koor dat dit nummer met Kerst ten gehore brengt. Ook Nana Mouskouri heeft het stuk op haar repertoire en dat is heel gedurfd voor iemand die geen bariton is.....

De Componist

Adolphe Charles Adam, werd in Parijs op 24 juli 1803 geboren in een joods gezin. Zijn vader Louis was pianist, componist en pianoleraar aan het Conservatorium van Parijs. Wat kom je dat toch vaak tegen: Pa muzikant, zoons en dochters ook muzikant. Doch in dit geval stimuleerde papa Louis zijn zoon juist helemaal niet om in zijn voetsporen te treden. Maar omdat bloed nu eenmaal kruipt waar het niet gaan kan en Adolphe thuis meeluisterde als zijn vader les gaf, werd hij toch musicus met de vaste wil om componist te worden. Hij kreeg compositieles van Boieldieu, waarvan ik prachtige harpconcerten in mijn CD-verzameling heb.

In de Opera Encyclopedie staat dat Adam werd beschouwd als de Franse Lortzing (je weet wel, die Der Waffenschmied deed) want Adam componeerde 78 opéras comiques. Daarbij nog 25 balletten, 5 opera's, 150 pianostukken en talloze religieuze stukken.

Bijna alle verhalen in de opera's speelden in Parijs.

Zijn 39ste opera schreef hij in 1834, hij was toen pas 31! Deze opera met de titel " *Le Chalet*" werd zijn meest populaire in Frankrijk. De duizendste voorstelling vond plaats in 1873 en de 1.500^{ste} in 1922.

Nog populairder, maar dan in Duitsland werd de opera " *De postiljon van Longjumeau*".

De opera "Si j'étais roi" (nummer 60 – gecomponeerd in 1852), genoot eveneens grote populariteit en de ouverture van dit zangspel is nog steeds een geliefd concertstuk. Maar hij is toch wel het meest bekend van zijn balletmuziek. De absolute topper is zijn ballet "Giselle" (1841). Zijn meest werken hadden maar kort succes maar van zijn liederen heeft Cantique de Noël de vergetelheid overleefd.

Adolphe Adam stierf in zijn slaap op 3 mei 1856 te Parijs, slechts 52 jaar oud.

Cantique de Noël

Op het internet heb ik een vertaling gevonden die door een Nederlandse dichteres gemaakt is. Maar toen ik de originele en de vertaalde teksten naast elkaar las vond ik dat de vertaling zeer dichtertlijk was. Eigenwijs als ik ben besloot ik toen een vertaling te maken die zo dicht mogelijk bij de originele tekst blijft. Geen dichtkunst dus, maar wel inhoudelijk wat Cappeau bedoelde.

*Middernacht, Christenen,
Dit is het plechtige uur
Waarop God de Heer tot ons afdaalt
Om de erfzonde te wissen
En de toorn van Zijn vader te stoppen
De hele wereld schrikt op met hoop
In deze nacht die haar een redder geeft
Knielend volk,
Wacht op je bevrijding
Kerstmis! Kerstmis!
Ziedaar de Verlosser!
Kerstmis! Kerstmis!
Ziedaar de Verlosser!*

*De Verlosser
Heeft alle kluisters verbroken
De aarde is vrij en de hemel is open
Hij ziet een broeder die niet meer dan een slaaf was;
De liefde verbindt hen die met ijzer geketend zijn
Wie zal Hem onze dankbaarheid vertellen?
Het is voor ons allen dat hij geboren is,
Dat hij lijdt en sterft.
Volk sta op
Bezing je bevrijding
Kerstmis! Kerstmis!
Bezing de Verlosser
Kerstmis! Kerstmis!
Bezing de Verlosser*

De dichter

Placide Cappeau was voorbestemd om de wijnmakerij en de kuiperij van zijn ouders voort te zetten. Dat plan viel in duigen toen hij op 8-jarige leeftijd samen met zijn vriendje aan het spelen was met een vuurwapen. Dat wapen ging af en trof hem in zijn rechterhand. Dat was een ernstige wonde en zijn hand moest worden geamputeerd. Met behulp van de vader van zijn vriendje kon hij later gaan studeren en haalde hij een *baccalauréat littéraire* in Nîmes en later in Parijs een graad als jurist. Literatuur bleef echter zijn voorliefde.

Op 3 december 1847 schreef hij in de postkoets tussen Mâcon en Dijon de woorden voor ons lied. De abt van de kerk van Roquemaure had hem daarom gevraagd als bijdrage aan een culturele en religieuze manifestatie die was opgezet om geld in te zamelen voor nieuwe ramen. De zangeres Emily Laurey, die toevallig in Roquemaure verbleef, kende Adolphe Adam omdat zij rollen vertolkt had in opera's van hem. Zij werd ingeschakeld om de tekst van Cappeau door Adam op muziek te laten zetten. Dat lukte onze zeer productieve Adolphe binnen een paar dagen en op 24 december 1847 zong Emily Laurey de wereldpremière van wat toen nog heette "*Noël d'Adam*" in de kerk van Roquemaure.

Detail van de kerk van Roquemaure (de naam betekent "moren-rots")

Alhoewel Placide Cappeau zijn opleiding genoten had bij de paters Jezuïeten, beschouwde hij zichzelf niet als een man van de kerk, zelfs niet als katholiek. Hij stond in het leven als vrije denker en aanhanger van Voltaire en hij gaf de voorkeur aan het Humanisme boven de cultus van een God.

Placide Cappeau die achter zijn naam de toevoeging "de Roquemaure" kreeg, stierf op 8 augustus 1877, als ik het goed uitgerekend heb op de leeftijd van 69 jaar

John van Halderen, september 2002